צו ב מיי שם הלי ה:

ג נטוש"ע א"ח סימן לו

:קעי׳ אן

צו ד מיי פכ״ה מהל׳

רח טוש"ע ח"מ סי' ח

:סעיף ד

מוסף רש"י

אימתי אני אהובה לפניך. אהכתי משמע כמו

להבתני, כלומר להכת לוחי (רשב"ם פסחים קיח:). לי

נאה להושיע. יותר מכל

האומות, שהרי ישראל ייחדוך (שם). כובשו. הקב"ה כובש ומסתיר

טונות תחת מחילת כסא הכבוד כדי שיכריעו הזכיות

מורכיו ח:). נושא. נושל

ומגביה כף העונות למעלה כדי שיכריעו הזכיות (שם).

רבינו חננאל

יעליהם אמרה חנה ה׳ ומחיה,

הרשעים ומחייה הצדיקים.

י מוריד שאול ויעל בינוניים

אינם צדיקים, פירוש לגבי . הרשעים הבינוניים צדיקים

אומרים בינוניים אין יורדין

לגהנם. אלא ורב חסד מטה

ממית

מוהדי הלי א חמו לאויו

אפר, ב) [בס"א נוסף: מפר, ב) [בס"א נוסף: והמשומדים], ג) [פסחים קיח:], ד) גי׳ ע"י אמר מר, ד) [ערכין ח: ושם אימא ר׳ אלעזר], ו) [נ"ל טיננו ר' טנפור], יז) פי כ אמר רבא וכ״א בע״י], 1) יומא כג. פז: מגילה כח., ה) ול"ל להוז. ע) בס"ח: תלמידי ישו הנולרי, י) בס"ח ליתא כגון כו' ובייתוסים, ל) סנהד' לט:, ל) ל"ל אלא

תורה אור השלם

והבאתי את ָּיִנְיֵבֶּאוּרָ אֶּוּ הַשְּׁלְשִׁית בָּאֵשׁ וּצְרַפְּתִּים בִּצְרֹף אֶת הַבֶּּסֶף יבחנתים כבחו את הזהב הוא יִקְרָא בִּשְׁמִי וַאֲנִי אֶעֶנָה אתוֹ אָמַרְתִּי עַמִּי הוא והוא יאמר אֱלֹהָי: זכריה יג זרריה יג מ יָיָרְיָרָ 2. יְיָ מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שאול ויעל:

שמואל א ב ו אַהַבְּתִּי בִּי יִשְׁמַע יְיָ 3. אָהַבְתִּי בִּי יִשְׁמַע יְיָ אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי: תהלים פטז א

. אמ

4. וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יהיו אפר תחת כפות ְּיִּרְיּרְּ אֲבֶּוּ תַּנְיֵּוּרְ בְּבּוּרְוּ רַגְּלֵיכֶם בִּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנָי עשֶׁה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת: מלאכי ג כא

וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִּגְרֵי הַאַנְשִׁים הַפּשִׁעִים בִּי כִּי לא תמות תולעתם ימיי איז ויניהיו וְאִשְׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר: ישעיהו סו כד

6. בַּצֹאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ מֶוֶת יִּרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים לַבּקֶר וְצוּרְב לְבַלוֹת שָאוֹל מִזְּבָל לוּ: תהלים מט טו

ז. בְּנֹה בְנִיתִי בֵּית זְבֻל לֶךְ מְבוֹן לְשִׁבְתְּוּךְ עוֹלְמִים: מלכים א חיג 8. יְיָ יַחַתּוּ מְרִיבְּיוּ עָלְיוּ בַּשְׁמִים יִרְעַם יְיָ יְדִיוּן אַפְּסִי אָרֶץ וְיִתָּן עוֹ לְמַלְכּוֹ וְיָרִם קֶּרְן מְשִׁיחוֹ: שמואל א ב י 9. לכן יראוהו אַנשים לא יראה כל חכמי לב:

איוב לז כד איוב לז כד טו. יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבּשׁ.10 וְתַשְׁלִיךְ ו כַּל ם קי מיכה זיט מטאותם: הַטּאוּנְנם: מּיכּהּוּ כּטּ 11. מִי אַל כְּמוֹךְ נִשֵּׁא עָוֹן וְעבֵר עַל פָּשַע לִשְאַרִית נַחֲלְתוֹ לֹא הַחַזִיק לַעַד אַפּוֹ כִּי חַפַּץ

הגהות הב"ח

(מ) גמרא מפזרתן ונעשין למו וכו׳ ל״ה ועון עלמו וכו׳ רובא עוונות שאם לא נמצא דרוב עוונות הוה

גליון הש"ם נמ' ונידוניו בה לדור :בורות. עיין נדרים ח ע"ב

הגהות הגר"א [א] גמ' נושא ורשום עליו אות ב') עון למי שעובר (רשום עליו אות א' כלומר דל"ל להיפך למי עובר על פשע למי שנושא עון):

ומלפלפים. לועקים ובוכים מתוך יסורין שעה אחת ועולין: מעה ועליך: מעה דוד אהבתי. דכתיב ביה אפפוני חבלי מות וכתיב כלפי חסד. הואיל ומחלה על מחלה הם מטה את ההכרע ללד זכות ואין יורדין לגיהנס: בגופן. לקמיה מפרש: המינין. האנשים ש אשר הפכו דברי אלהים חיים לרעה כגון לדוקים ובייתוסים י:

והמסורות. מלשינים שמוסרים ממון

ישראל ביד העובדי כוכבים:

אפיהורום. מבזה תלמידי חכמים י:

שכפרו בתורה. האומרים אין תורה

מן השמים: ושפירשו מדרכי ליבור

לא גרסינן דהיינו כל הני דלעיל. והך

מתני׳ בסדר עולם והכי גרסינן ליה

התם שפירשו מדרכי הלבור כגון

המינין והמסורות כו'. מדרכי לבור

מדרכי ישראל: ושנתנו חיתיתם.

לקמן מפרש: ולורס. כמו ולורתס:

שפשעו ידיהם בובול. שהחריבו

בהמ"ה בעוונס: בני מחווא. מעונגים

ושמינים היו: ומקריין בני גיהנם.

כך יקראו להם: והאמרת לים להו

מקנסת. דנעשין אפר והכא ולרפתים

כלרוף את הכסף שימרקו יסוריהן עוונס: דלה אני במצוח.

כגון בינוניים שאין זכיותיהן מכריעין

לחלות להם בזכותם: ולי יהושיע.

להטות כלפי חסד: אמר רב יהודה

גרסינן ולא גרסינן דאמר: כובש.

את כף המאזנים של זכות ומכריעין

את העונות: יכבוש עונותינו.

יכרעו בו: נושת. מגביה כף מחזנים

של עון: מעביר רחשון רחשון. עון שבראשונים הבאים לתתם לכף

מעבירו ושומטו שאם היו מחלה

על מחלה כיון שחסר אחד מהן

יכרעוהו הזכיות וכך היא המדה:

ועון עלמו הינו נמחק. אלה מונח

ללד אחד דאי איכא רובא עוונות

(3) בהדיה ההוא עון מתחשב

בהדייהו למנות עם רשעים גמורים:

המעביר על מדוחיו. שחינו מדקדק למדוד מדה למלערים אותו ומניח

מדותיו והולך לו כמו אין מעבירין

על המלות (יומא דף לג.) אין מעבירין

על האוכלין (עירובין דף סד:) מניחן

והולך לו: מעבירין לו על כל פשעיו.

אין מדת הדין מדקדקת אחריהן אלא

מנחתן והולכת: לביתו ליה זוודתת.

הכינו לו נדה לדרך. מה היא נידת

המתים תכריכין: חיתפח. נתרפח:

הכי הוה. מיתה נקנסה עלי: לא

מוקים במיליה. אינו מעמיד על

מדותיו: לא תקומו בהדיה. לא

מדקדקו אחריו: אליה. שמינה

יש כאן וקון בה כלומר דבר תנחומין יש כאן אבל יש בתוכה

מבור עמוק וכתיב בתריה (מהלים קטו) שובי נפשי למנוחיכי וגו' והדר אתהלך בארלות החיים: ומצפצפין ועולין שנאמר יוהבאתי את השלישית באש וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב הוא יקרא בשמי ואני אענה אותו ועליהם אמרה חנה בה' ממית ומחי' מוריד שאול ויעל ב"ה אומרים ורב חסד ממה כלפי חסד ועליהם אמר דוד יאהבתי כי ישמע ה' את קולי ועליהם אמר דוד כל הפרשה בולה דלותי ולי יהושיע פושעי ישראל בגופן ופושעי אומות העולם בגופן יורדין לגיהנם ונידונין בה י"ב חדש לאחר י"ב חדש גופן כלה ונשמתן נשרפת ורוח מפזרתן החת כפות רגלי צדיקים שנא' ⁴ועסותם שנא' ⁴ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם אבל המינין והמסורותי והאפיקורסים שכפרו בתורה ושכפרו בתחיית המתים ושפירשו מדרכי צבור ושנתנו חיתיתם בארץ חיים ושחמאו והחמיאו את הרבים כגון ירבעם בן נבט וחביריו יורדין לגיהנם יונידונין בה לדורי דורות שנאמר יויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו' גיהנם כלה והן אינן כלין שנאמר יוצורם לבלות שאול (מזבול לו) וכל כך למה מפני שפשמו ידיהם בזבול שנאמר מזבול לו ואין זבול אלא בית המקדש שנאמר יבנה בניתי בית זבול לד ועליהם אמרה חנה זה' יחתו מריביו א"ר יצחק בר אבין ופניהם דומין לשולי קדירה ואמר רבא ואינהו משפירי שפירי בני מחוזא ומקריין בני גיהגם אמר מר ב"ה אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד והכתיב והבאתי את השלישית באש התם בפושעי ישראל בגופן פושעי ישראל בגופן והא אמרת לית להו תקנתא כי לית להו תקנה ברוב עונות הכא מחצה עונות ומחצה זכיות יואית בהו נמי עון דפושעי ישראל בגופן

לא סגיא ליה דלאו והבאתי את השלישית

ונחתמים לאלתר לגיהנם אע"ג דכתיב בקרא לדראון עולם לא שלא יהא להם תקנה אלא נדונים שנים עשר חדש ועולים והא דאמר בפרק הזהב (ב"מ דף נח: ושם) שלשה יורדים ואינם עולים היינו לאלמר והא דאמר ריש לקיש בסוף חגיגה (דף מ. ושם) פושעי ישראל אין אור של גיהנס שולט בהן הא אמר עלה בריש עושין פסין (עירובין דף יט. ושם) דנחית אברהם ומסיק להו: קרקפתא דלא מנח תפלין. כמניח תפלין דמי דאמר במכילתא העוסק בתורה פטור מן התפלין ורבינו תם מפרש דהכא כשהמלוה בזויה עליו שמגונות עליו רלועות של תפלין שבראשו אבל אם ירא להניח משום דבעינן גוף נקי כאלישע בעל כנפים כדאיתא בריש במה טומנין (שבת דף מט. ושם) והוא דואג כל שעה שמא לא יוכל להוהר לשמרה בטהרה ובקדושה הא ודאי אין עליו דין פושעי ישראל בגופן וכל הני דשמעתין בשלא עשה תשובה אבל עשה תשובה אמרינן ביומא (דף פו.) דתשובה תולה

דלותי ולי יהושיע כשהוא דל במצות רב חסד מטה

והדר אתהלך בארנות החיים: המינים. פליגי בה רב אחא

מעמידין (ע"ז כו:) (מהו מין) [ס"א]:

בי לית להו תקנה ברוב עוונות.

בגופן והא דאמר לעיל רשעים

דהיינו רובן עוונות נכתבים

ואית בהו עון דפושעי ישראל

ורבינא בפרק אין

אם עוסק בתורה

ומושיע כדדרשינן לקמן אי נמי מלשון דלה דלה לנו (שמות ב) שמעלהו

ומיתה ממרקת: רב בעבירה. געריות となれ שכן בן נח מוזהר עליו כדאיתא בפ' ארבע מיתות (סנהדרין :(.)2 97

בתחלה

החסדים והוא מטי כלפי זכיותיו ומחצה. ובמחצה עונות, אין בכלל[ם] עון פושעי ישראל בגופן, והן שלא לבשו תפלין ולם, בהן הקב״ה מט כלפי חסד. אבל אם יש בכללם זה העון, יש בכילם ווו וופון, לא סגיא להו מגיהנם, ועליהם נאמר והבאתי את השלישית באש וגו׳. ואם רב עוונות ובכללם עון פושעי ישראל בגופן . והז הרהפתא דלא מנח תפלין מעולם ואפילו פעם אחת, נידונים בגיהנם י"ב חודש. ואח"כ גופז כלה מפזרתן תחת כפות רגלי . הצדיקים שנא' ועסותם כפות רגליכם. אבל המינין . והמשומדיז והאפיקורסיז המתים ושפרשו מדרכי ותיבור] וציבור]. ושנתנו הפרנסין שמטילין אימה יתירה על הציבור שלא לשום שמים, והחטיאו את הרבים כגון ירבעם וחביריו כול׳. אמ**ר** לשום שמים אינו רואה בז אנשים. כלומר אם הוא נותז יראתו על אנשים ועל הנשים והן מתייראין . ממנו לא יראה כל חכמי לב. מטה כלפי חסד היכי

כובש. כלומר משקעו. כדכתיב יכבוש עונותינו

באש ואם לאו ורב חסד מטה כלפי חסד ועליהן אמר דוד אהבתי כי ישמע ה' ידרש רבא מאי דכתיב יאהבתי כי ישמע ה' אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אימתי אני אהובה לפניך בזמן שאתה שומע קול תחנוני דלותי ולי יהושיע אע"פ שדלה אני מן המצות לי נאה להושיע פושעי ישראל בגופן מאי ניהו אמר רב יקרקפתא דלא מנח תפלין פושעי אומות העולם בגופן אמר רב בעבירה ושנתנו חיתיתם בארץ חיים אמר רב חסדא זה פרנס המטיל אימה יתירה על הצבור שלא לשם שמים א"ר יהודה אמר רב יכל פרנם המטיל אימה יתירה על הצבור שלא לשם שמים אינו רואה בן תלמיד חכם שנאמר ילכן יראוהו אנשים לא יראה כל חכמי לב ייבית הלל אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד

דבר קשה שאינו שוה לכלם: למי היכי עביד רבי ∘אליעזר אומר כובשו שנאמר יישוב ירחמנו יכבוש עונותינו ר' יוםי בר חנינא אמר נושא שנאמר יינושא עון ועובר על פשע תנא דבי רבי ישמעאל מעביר ראשון וכן היא המדה אמר רבא ועון עצמו אינו נמחק דאי איכא רובא עונות מחשיב בהדייהו יועון עצמו אינו נמחק דאי איכא רובא עונות מחשיב בהדייהו מעבירין לו על כל פשעיו שנאמר גושא עון ועובר על פשע למי ואן גושא עון למי שעובר על פשע רב הונא בריה דרב יהושע חלש על רב פפא לשיולי ביה חזייה דחליש ליה עלמא אמר להו צביתו ליה זוודתא לסוף איתפח הוה מיכסיף רב פפא למיחזייה א"ל מאי חזית אמר ⊕(ליה) אין הכי הוה ואמר להו הקב"ה הואיל ולא מוקים במיליה לא תקומו בהדיה שנאמר נושא עון ועובר על פשע למי נושא עון לעובר פשע "לשארית נחלתו אמר רבי אחא בר חנינא אליה וקוץ בה לשארית נחלתו ולא לכל נחלתו

אומר נושא, כלומר נושא כלומר נושא כלומר נושא עון. ר' יוחנן אומר מעבירן, שנאמר ועובר על פשע. תניא דבי ר' ישמעאל מעביר ראשון ראשןוןן וכך היא המידה. פירוש אדם ישר תמים בדרכיו אם נכשל בחטןאן ועדיין המכריעין הזכיות, שנאמר נושא עון. ר' יוחנן אומר מעבירן, שנאמר ועובר על פשע. תניא דבי ר' ישמעאל מעביר ראשון ראשןוןן וכך היא המידה. פירוש אדם ישר תמים בדרכיו אם נכשל בחטןאן ועדיין יוכנות ובכו כך ותכוח, פרוש א כן. די והם אוכן אוכו מכביר בין בשבת אוכנית המכביר המקום המכביר בענים של המכביר במכביר בענים המכביר בענים של א בא העוקם על יו (מערדו) (מעודת) אותר החטוא) אין המכביר כותבו עליו (אלא) מעבירו. וכך [היא] מידת הקב"ה שלא לחייבו מכתחלה כדכתיב פענים שלש עם גבר. אמר רבא ועון עצמו אינו נמחק. כלומר, אלא תלוי ועומד עד שעת מיתתו, ואם נמצאו זכיותיו מרובים מעוונותיו, עברו כל עוונותיו ראשון והלך במחיצתן של צדיקים. ואם רוב עוונות נמצאו, מתחשב גם הראשון התלוי ועומד בכלל העוונת שעשה אחר כך. וקיימא לן דהני כולהו בזמן שמת בלא תשובה, אבל אם מת בתשובה לא. 6 פירו׳ (אחר) וכך היא המידה. היא המידה הששית שבפרשת ויעבור שנקראו שלש עשרה מידות, וזו היא התנהות שבשה אוה כן דק מא קדרות בתוח במון שמה באת התנובות, אבר את בינות במום המשובה לא שמה במום במום המום המום מ מהתנהות בל המי בית הילל אומרים רב חסר מסה בלפי חסד. ופירש דבי רי ישמעאל מעביר ען ראשון ראשון האשון האם הרבא וען עצמו אינו נמחק, אלא עומד. ואם עשה חשובה גמורה אין מוכירין לו שום [ער] מעונותיו, שנאמר ורשעת הרשע לא יכשל בו ביום שובו מרשעו, אלא הקב״ה מוחל לו כל עונותיו ונותנו במחיצתן. אמר רבא המעביר על מידותיו מעבירין לו על פשעיו שנאמר נושא עון, למי נושא עון, למי שעובר על פשע, לרעהו (עובר על פשע). לשארית נחלתו, למי שמשים עצמו כשיריים, כמו אדם טפל ולא כעיקר. רב הונא חלש, ואמר רב פפא צביתו ליה זוודתא, כלומר הכינו לו תכריכין. לסוף נתרפא, והוה רב פפא מיכסיף לראותו, מפני שהזכיר עליו צורכי המתים. אמר ליה אין הכי הווה, כלומר חשוב למיתה הייתי, מיהו ביקשתי רחמים, ונאמר מלפני הק' למלאך המות בשביל זו הוספנו לו שנים לחיות כיון שהוא מעביר במדותיו. וזו ממידות הבורא שגזר גזרה על האדם, ואם ישוב מרעתו ויעשה תשובה שלימה הק' מקבלו ומבטל הגזירה, ואינו עומד על מידותיו, אף אתה (הר' יחור) [תעשה] כך.